

Практичне заняття № 14

Тема : Методика навчання орфографії.

Мета: ознайомити із змістом шкільного курсу орфографії у початковій школі; розвивати методичні вміння, які ґрунтуються на засвоєнні принципів, методів навчання орфографії, основних видів вправ, спрямованих на формування в учнів правописних умінь.

Питання для обговорення

1. Особливості навчання орфографії у початковій школі. Аналіз підручників щодо вивчення орфографічного матеріалу.
2. Опора методики навчання орфографії на принципи українського правопису.
3. Основні правописні терміни. Поняття про орфограму, орфографічну пильність.
4. Типи орфографічних правил та методика їх опрацювання.
5. Умови успішного формування орфографічних навичок.
6. Види орфографічних вправ та їх системність.
7. Списування, його види та методика проведення.
8. Проведення фрагментів уроку.

Література

1. Вашуленко М.С. Українська мова і мовлення в початковій школі: метод. пос. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 400 с.
2. Кірик М. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навч.-метод. посіб. Львів: Світ, 2019. 136 с.
3. Прищепа О. Взаємозв'язок графічної навички з орфографічною грамотністю // Початкова школа. — 1997. — № 8.
4. Смовська О.І. Алгоритм як умова формування навички грамотного письма // Початкова школа.— 1996.— № 9.
5. Український орфографічний словник : Орфографічний словник укр. мови: Близько 143000 слів /Уклад. : М.М. Пещак та ін.. – К : Довіра, 2002. – 1006 с.
6. Чекіна О. Ю. Рідна мова. Робота над словниковими словами у 1–4 класах : методичні рекомендації. Х.: Торсінг плюс. 2008. 64 с.

Практичні завдання:

1. За підручниками з української мови зробити перелік правил, які вивчаються у початковій школі (*вписати назву і саме правило*). Згрупуйте ці правила за класифікацією:
 - одноваріантні орфографічні правила;

- двоваріантні правила;
- правила-рекомендації. (2 бали)

2. Підберіть 3–6 проблемні ситуації на вивчення орфографічних правил. (2 бали)
3. Складіть вірш або казку про одну з орфограм, які вивчаються в початковій школі. (1,5 бала)
4. Запропонуйте вправи для списування з метою формування орфографічної пильності молодших школярів. (1 бал)
5. Проаналізуйте текст з точки зору наявності орфограм: (1.5 бала)

Осінь

Лісами та садами іде осінь. На ній золоте вбрання. На голові віночок із золотого колосся та осінніх квітів. В одній руці красуня несе плетений кошик. А з нього виглядають рум'яні яблука, соковиті сливи, янтарний виноград. У другій руці пишна паляниця. Іде щедра осінь, частує всіх своїми дарами. Чарівниця про всіх дбає.

6. Розробіть фрагмент уроку ознайомлення учнів 3 або 4 класу з орфографічним правилом (спостереження над мовним матеріалом, виведення правила, аналіз формулювання) (на вибір) (2,5 бала)
7. Проведення фрагменту уроку на ознайомлення учнів з орфографічним правилом (3 бала)

Перелік орфограм, які вивчають у 1-4 класах.

▪ Перелік орфограм у 1 класі:

Позначення звуків буквами у тих випадках, коли написання відповідає вимові.

Використання ь і букв я, ю, є, і для позначення м'якості приголосних звуків.

Уживання великої літери на початку речення.

▪ Перелік орфограм у 2 класі:

Використання знака м'якшення (ь) та букв я, ю, є, і для позначення м'якості приголосних звуків.

Зіставлення вимови (читання) і написання слів (використовуються слова з ненаголошеними голосними, з апострофом перед я, ю, є, ї).

▪ Перелік орфограм у 3 класі:

Правопис слів з ненаголошеними голосними [е], [и] в корені слова, що перевіряються наголосом.

Правопис слів з ненаголошеними [е], [и] в корені слова, що не перевіряються наголосом.

Правопис слів із дзвінками приголосними в кінці слова та в кінці складу перед глухими.

Правопис слів із дзвінкими і глухими приголосними, що піддаються уподібненню за дзвінкістю-глухістю.

Правопис префіксів роз-,без-, з- (с).

Вживання апострофа після префіксів на приголосний перед буквами я, ю, є, ї.

Правила переносу слів з префіксами та з апострофом після префіксів.

Подвоєння приголосних на межі префікса і кореня, кореня і суфікса. Правило переносу слів із подвоєними буквами.

Велика буква у власних іменниках.

▪ Перелік орфограм у 4 класі:

Використання орфографічного словника для перевірки закінчення іменників чоловічого роду з основою на приголосний у родовому відмінку.

Правопис іменників, у яких при змінюванні кінцеві приголосні основи [г], [к], [х] перед закінченням –і змінюються на [з'], [ц'], [с']; кореневий [і] в окремих іменниках чоловічого і жіночого роду змінюється на [е], [о].

Правопис закінчень іменників жіночого роду на –а в родовому відмінку однини з основою на твердий і м'який приголосний та на [ж], [ч], [ш].

Правопис закінчень іменників в орудному відмінку однини: закінчення -єю в іменниках жіночого роду з основою на м'який приголосний та на шиплячі □ закінчення -єю в іменниках на -ія закінчення -ем в іменниках чоловічого роду з основою на м'який приголосний та на шиплячі закінчення -єм в іменниках з основою на [й].

Практичне засвоєння правопису закінчень найуживаніших іменників чоловічого роду на -ар, -яр.

Правопис іменників жіночого роду з основою на приголосний в орудному відмінку однини.

Правопис відмінкових закінчень іменників у множині.

Закінчення іменників у місцевому відмінку множини.

Уживання ь перед закінченнями прикметників у родовому, давальному, орудному та місцевому відмінках однини.

Правопис закінчення -і у прикметниках називного відмінка множини.

Правопис найуживаніших числівників.

Роздільне написання прийменників із займенниками.

Вживання приставної букви н у займенниках 3-ї особи після прийменників.

Закріплення правопису не з дієсловами.

Правопис дієслів на –ся.